«Ορέστης»

Της Κ. ΡΑΠΑΝΑΚΗ

Ο Ευριπίδειος κώδικας στον «Ορέστη» συνίσταται από συνεχείς ανατροπές με τον Απόλλωνα, από μηχανής θεό, να διορθώνει τ' αδιόρθωτα. Το 408 π.Χ. που διδάχτηκε ο Ορέστης, ο Πελοποννησιακός Πόλεμος βρισκόταν σε εξέλιξη και πολλές «πρεσβείες Ειρήνης» είχαν απορριφθεί από τους Αθηναίους. Ο ποιητής αμφισβητεί τους χρησμούς του Απόλλωνα διά μέσου του Ορέστη. Επίσης, ο Ευριπίδης βάζει το θεό να λέει στο τέλος του έργου: «Πηγαίνετε, τιμώντας την Ειρήνη, την όμορφη θεά». Ενώ λίγο νωρίτερα ο Απόλλωνας εξηγεί ότι «με τούτης (της Ελένης) την έξοχη ομορφιά οι θεοί θελήσαν, Έλληνες θανατώνοντας και Φρύγες, ν' αλαφρώσουν τη γης από 'να πλήθος άνομους κι υβριστές».

Δύο σημαντικότατα στοιχεία. Η απόλυτη αναγκαιότητα της Ειρήνης. Επιπλέον, ο ποιητής, αναφερόμενος στον Τρωικό Πόλεμο και τονίζοντας διά μέσου του Απόλλωνα ότι ο πόλεμος έγινε για να φύγουνε από τη μέση Έλληνες και Τρωες «άνομοι και υβριστές» εμμέσως πλην σαφώς καταγγέλλει την ανούσια ανθρωποσφαγή του Πελοποννησιακού Πολέμου. Εξέχον και σημαντικό δεδομένο του έργου είναι ότι ο Ορέστης απευθυνόμενος στον Μενέλαο του εξηγεί ότι «η αρρώστια που τον αφανίζει είναι η συνείδηση». Ο Ευριπίδης για πρώτη φορά χρωματίζει τις ψυχολογικές διαστάσεις του χαρακτήρα αφού οι Ερινύες που τον κυνηγουν αποτελούν τις τύψεις της συνείδησής του για τη μητροκτονία.

Μπορεί ο «Ορέστης» να μην είναι από τα καλύτερα έργα του Ευριπίδη, αποτελεί όμως μία ακόμη προσπάθεια του ποιητή να πείσει τους Αθηναίους για την ειρήνη. Επιπρόσθετα, στο έργο υπάρχουν ευδιάκριτα σχεδιασμένοι χαρακτήρες οι οποίοι μεσ' από μία καλή σκηνοθετική ανάγνωση αναδύονται ανάγλυφοι επί σκηνής χωρίς ν' αφαιρεθεί η προτεραιότητα του λόγου. Η παράσταση από το «Θέατρο Διαδρομή» ήταν η πρώτη σκηνοθετική προσέγγιση του κ. Σταμάτη Φασουλή στο Αρχαίο Δράμα.

Η πλοκή του έργου διαδραματίζεται στο Αργος μπροστά στο παλάτι των Ατρειδών. Ούτε κατά διάνοια το σκηνικό του κ. Γ. Γαβαλά είχε σχέση με τον τόπο του δράματος. Κάτι απόκρημνοι βράχοι και επικλινές έδαφος. Λες και βλέπαμε σκηνή από

Ο «Ορέστης» έχασε το τραγικό μέγεθός του μέσα από ένα σύνολο ανόμοιων ιδεών, μία ακαλαίσθητη εικόνα και μία αμήχανη σκηνοθετική προσέγγιση

γουέστερν. Επιπλέον, το κεκλιμένο δάπεδο δυσκόλευε τις κινήσεις των ηθοποιών καθώς ισορροπούσαν στην κατηφόρα. Με ποια λογική έγινε αυτή η επιλογή; Το ενδυματολογικό μπέρδεμα στα κοστούμια της κ. Κ. Παπανικολάου θάμπωσε και αποπροσανατόλισε ακόμη περισσότερο την εικόνα του ακαλαίσθητου σκηνικού.

Ο Ορέστης ντυμένος ως βοσκός. Η Ηλέκτρα με πιο επίσημο βυσσινί φόρεμα. Μαντηλοδεμένες οι γυναίκες του Χορού σε απροσδιόριστη ενδυματολογική κατεύθυνση. Ο σκηνοθέτης χρησιμοποίησε την πάρα πολύ καλή μετάφραση του Γ. Χειμωνά και σαφώς έδωσε προτεραιότητα στο λόγο του ποιητή. Πλην όμως η παράσταση, και με σκηνοθετική ευθύνη, αστόχησε στο Χορό αλλά και στη γραμμή της ερμηνείας των χαρακτήρων. Οι στυλιζαρισμένες χορογραφίες του κ. Φ. Νικολάου και της κ. Β. Παπαχρήστου στον ήχο της μουσικής του κ. Β. Δημητρίου βηματάκια επί τόπου, στροφές, πάνω - κάτω τα χέρια, έδειξαν τη σκηνοθετική αμηχανία στην προσέγγιση του Χορού.

Η σκηνοθετική καθοδήγηση όσον αφορά στις ερμηνείες δημιούργησε ένα μικτό ύφος. Η κ. Καρυοφυλλιά Καραμπέτη, σημαντική ηθοποιός, έκανε μία ουσιώδη και εμπεριστατωμένη προσπάθεια να προσεγγίσει το τραγικό δέος και ν' ανταποκριθεί στις ανάγκες του ρόλου της Ηλέκτρας. Ως ένα σημείο το πέτυχε. Θεωρώ ότι η τραγωδία ως είδος θεάτρου δεν είναι το φόρτε της.

Ο κ. Αργύρης Ξάφης προσέγγισε τον Ορέστη με εντελώς ρεαλιστικό ύφος σαν να επρόκειτο για κάποιον σημερινό άνθρωπο, υιοθετώντας επίσης και έναν «μάγκικο» τόνο στη χροιά της φωνής. Σε χαμηλούς τόνους, χωρίς ιδιαίτερες επιδόσεις, ο Μενέλαος από τον κ. Στέλλιο Μάινα. Το κορυφαίο σημείο της παράστασης ήταν ο εκπληκτικός Φρύγιας απο τον κ. Θόδωρο Κατσαφάδο που μας έδωσε στιγμές ατόφιας υποκριτικής τέχνης και δύναμης. Πολύ καλοί ήταν επίσης οι: κ. Γ. Νταλιάνης (Τυνδάρεως) και κ. Χρήστος Πλαΐνης (Πυλάδης). Απειρες και χωρίς τεχνική δεν μπόρεσαν να σηκώσουν το βάρος των ρόλων που τους αντιστοιχούσαν η κ. Μάντυ Λάμπου (Ελένη) και η κ. Δάφνη Καμένου (Ερμιόνη).

Πέρα όμως από τα όποια καλά σημεία, η παράσταση έδωσε την αίσθηση της έλλειψης και του ανικανοποίητου στο εικαστικό επίπεδο αλλά και στο χώρο της σκηνοθεσίας και των ερμηνειών εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων. Τελικά, έχασε ο Ευριπίδης μέσα από μία αδύναμη παράσταση που δεν κατοχυρώνεται ως εμπεριστατωμένη προσέγγιση στο χώρο του Αρχαίου Δράματος.